

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΩΣ ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ Ο ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΕ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ

Όταν κλίνουμε ένα ρήμα, μερικές φορές στον Αόριστο και τον Παρατατικό χρειάζεται να βάλουμε ένα «ε». Αυτό το «ε» είναι η **αύξηση!** π.χ. γράφω – έγραφα - έγραψα

Στα σύνθετα ρήματα, η αύξηση μπαίνει ανάμεσα στην πρόθεση και το ρήμα και ονομάζεται **εσωτερική αύξηση**. π.χ. καταγράφω – κατέγραφα – κατέγραψα

* Η αύξηση μπαίνει μόνο όταν τονίζεται. Όταν δεν τονίζεται φεύγει.

π.χ. έγραφα – γράφαμε κατέγραφα - καταγράφαμε

* Αύξηση παίρνουν τα ρήματα που ξεκινούν από σύμφωνο.

* Η αύξηση μπαίνει **ΜΟΝΟ** στην **Οριστική Έγκλιση**. Στις άλλες ενκλίσεις (Υποτακτική, Προστακτική) φεύγει.

Οριστική: έγραψα κατέγραψα

Υποτακτική: να γράψω να καταγράψω

Προστακτική: γράψε κατάρταψε

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

Απρόσωπα λέγονται τα ρήματα που χρησιμοποιούνται στο γ' ενικό και ως **υποκείμενο** δεν έχουν πρόσωπο, πράγμα ή αντωνυμία αλλά **μία ολόκληρη πρόταση** που ξεκινά με το 'να', το 'ότι' και το 'πως'.

Ως απρόσωπα ρήματα χρησιμοποιούνται: **πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, χιονίζει, βρέχει, απαγορεύεται, επιτρέπεται, υποτίθεται, ενδέχεται** και άλλα.

Πρέπει να διαβάσω.

P Y

Επίσης, ως **απρόσωπα** χρησιμοποιούνται τα ρήματα που φανερώνουν **φυσικά φαινόμενα: βρέχει, χιονίζει, φυσάει, φέγγει, ξημερώνει, νυχτώνει, χειμωνιάζει, καλοκαιριάζει** και άλλα.

Τα ρήματα αυτά **ΔΕΝ** έχουν υποκείμενο (είτε εννοείται ο καιρός).

Την **ίδια λειτουργία** με τα απρόσωπα ρήματα έχουν και οι **απρόσωπες εκφράσεις**.

Ως απρόσωπες εκφράσεις χρησιμοποιούνται το ρήμα είναι με:

- ✓ **επίθετο ή μετοχή** σε ουδέτερο: είναι καλό, είναι δυνατόν, είναι δίκαιο
- ✓ **τροπικό επίρρημα:** είναι χειρότερα, είναι καλύτερα
- ✓ (ή το ρήμα υπάρχει με) κάποιο **ουσιαστικό:** είναι καιρός, υπάρχει περίπτωση

* Προσέχω: **Μερικά ρήματα** μπορεί να χρησιμοποιούνται και ως **προσωπικά** αλλά και ως **απρόσωπα**.

Απαγορεύεται το κάπνισμα.

P Y

ποιος απαγορεύεται; το κάπνισμα

Η λέξη 'κάπνισμα' είναι **ουσιαστικό**, άρα το ρήμα είναι **προσωπικό**.

Απαγορεύεται να καπνίζετε.

P Y

ποιος απαγορεύεται; Ως Υποκείμενο θεωρούμε 'να καπνίζετε', που είναι **πρόταση**, άρα το ρήμα είναι **απρόσωπο**

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο συντακτικό της 4ης ενότητας μπορείτε να βρείτε τη θεωρία γενικά για τις προτάσεις.

ΟΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι τελικές είναι εξαρτημένες επιρρηματικές προτάσεις που **δείχνουν τον σκοπό**. Εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους **για να, να**.

Παράδειγμα: Φωνάζει δυνατά για να τον ακούν όλοι.

Έσκυψε να πιάσει το μολύβι.

* **Προσοχή:** Δεν μπερδεύω τις τελικές προτάσεις (δηλώνουν σκοπό) που εισάγονται με τον σύνδεσμο 'να' με τις βουλητικές (δηλώνουν επιθυμία). Για να τις ξεχωρίσω μπορώ στη θέση του 'να' να βάλω το σύνδεσμο 'για να' ή τη φράση 'με σκοπό να'. Αν ταιριάζει, τότε η πρόταση είναι τελική!

Παράδειγμα: Ήρθα να διαβάσω (= Ήρθα για να διαβάσω / με σκοπό να διαβάσω) Τελική

Θέλω να διαβάσω (Τι θέλω; να διαβάσω) Η πρόταση 'να διαβάσω' είναι Αντικείμενο του ρήματος 'θέλω'. Το ρήμα είναι βουλητικό. Άρα, η πρόταση είναι Βουλητική.

ΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι αποτελεσματικές/ συμπερασματικές προτάσεις είναι εξαρτημένες προτάσεις που **φανερώουν το αποτέλεσμα** μιας πράξης. **Εισάγονται** με τους συνδέσμους **ώστε, που** ή με τις φράσεις **ώστε να, με αποτέλεσμα να**. Συνήθως στην ανεξάρτητη πρόταση υπάρχει το επίρρημα 'τόσο' ή 'έτσι'

Παράδειγμα: Διάβασε τόσο πολύ, ώστε έγραψε πολύ καλά στο διαγώνισμα.

Έχει τόση ζέση που έχω ιδρώσει.

* Προσοχή: Δεν μπερδεύω τον συμπερασματικό σύνδεσμο 'που' με την αναφορική αντωνυμία 'που'. Στις συμπερασματικές/ αποτελεσματικές προτάσεις, μπορώ να αντικαταστήσω το 'που' με το 'ώστε', ενώ το αναφορικό 'που' αντικαθιστάται με το 'ο οποίος, η οποία, το οποίο'

Παράδειγμα: Το τραγούδι αυτό μου αρέσει τόσο πολύ, που το ακούω όλη μέρα.

(=Το τραγούδι αυτό μου αρέσει τόσο πολύ, ώστε το ακούω όλη μέρα)

Το τραγούδι αυτό, που μου αρέσει πολύ, το ακούω όλη μέρα.

(=Το τραγούδι αυτό, το οποίο μου αρέσει πολύ, το ακούω όλη μέρα)

ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟ

Βασικοί όροι της πρότασης: **Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο ή Κατηγορούμενο.**

Μπορούμε να διακρίνουμε τις προτάσεις με βάση τη δομή τους:

⇒ ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που αποτελείται από ένα υποκείμενο και το ρήμα ή ένα υποκείμενο, το ρήμα και ένα αντικείμενο ή κατηγορούμενο.

Η μητέρα αγόρασε φρούτα.

Ο Γιάννης κοιμάται.

⇒ ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που έχει δύο ή περισσότερα υποκείμενα, αντικείμενα ή κατηγορούμενα

Η μητέρα αγόρασε φρούτα και λαχανικά.

Ο Γιάννης και η Άννα κοιμούνται.

⇒ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Εκτός από τους κύριους όρους της πρότασης (Υ, Ρ, Α, Κ), περιέχει πληροφορίες που εξηγούν ή συμπληρώνουν τους κύριους όρους. Αυτοί ονομάζονται δευτερεύοντες όροι και μπορεί να είναι επίθετα, επιρρήματα, προσδιορισμοί, φράσεις με προθέσεις κλπ.

Σήμερα το πρωί, η μητέρα αγόρασε φρούτα από το μανάβικο της γειτονιάς.

Ο Γιάννης κοιμάται κάθε μεσημέρι στο δωμάτιό του.

Για να φτιάξω εύκολα επαυξημένες προτάσεις:

Έχω την πρόταση: *Ο Γιάννης κοιμάται.*

Σκέφτομαι τις ερωτήσεις: Πότε; Πού; Πώς; *Κάθε βράδυ, ο Γιάννης κοιμάται στο δωμάτιό του ήσυχα.*

⇒ ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Από την πρόταση λείπει κάποιος ή κάποιιοι από τους βασικούς όρους.

Αγόρασε φρούτα. (λείπει: η μητέρα)

- *Τι κάνεις;* (λείπει: εσύ)

- *Καλά.* (λείπουν: εγώ είμαι)

